

Овсяник Анна Миколаївна

*аспірант Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
ORCID: 0000-0002-0576-8559
e-mail: anna_ovsianik@i.ua*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Розглянуто сучасний стан реалізації державної політики у сфері культурної спадщини у зарубіжних країнах. Вивчено зарубіжний досвід розподілу повноважень між органами державної влади та недержавними організаціями, стимулювання участі приватного капіталу та залучення нових джерел фінансування охорони культурної спадщини.

Ключові слова: культурна спадщина; довірче управління; Національний траст; фонд; податкові стимули.

Постановка проблеми. У різних країнах система управління культурною спадщиною має свою специфіку, але загальна її структура враховує такі складові: нормативно-правову базу, інституційну структуру, ресурси, планування, впровадження та моніторинг результатів та удосконалення. Враховуючи низьку якість охорони, збереження та використання об'єктів культурної спадщини в Україні, неефективність правового регулювання сфери, недостатність державного фінансування, важливого значення набуває вивчення успішного зарубіжного досвіду у сфері збереження культурної спадщини, з метою визначення шляхів підвищення ефективності управління об'єктами культурної спадщини, впровадження інноваційних механізмів управління культурними ресурсами та залучення додаткових джерел фінансування програм і проектів через спеціальні фонди та розвиток державно-приватного партнерства. Дослідження цієї теми важливе й тому, що в сучасних умовах культурна спадщина є не тільки ресурсом, а й продуктом, що впливає на соціально-економічний та сталий розвиток суспільства та територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері охорони культурної спадщини здійснюються переважно в історичному, археологічному, архітектурному, правовому, містобудівному, туристичному та інших аспектах. Також проводиться вивчення теоретико-методологічних засад, зарубіжного досвіду, окремих аспектів та проблем державного управління розвитком культури, культурною спадщиною, охороною пам'яток історії та культури, аналіз діяльності міжнародних організацій тощо. Окремі аспекти зарубіжного досвіду реалізації

державної політики у сфері охорони культурної спадщини досліджували такі українські науковці: Л. Прокопенко, К. Гевель, Т. Катаргіна, В. Холодок та інші. Комплексні дослідження політики у сфері культурної спадщини, її вивчення та моніторинг здійснюються такими міжнародними організаціями, як: ЮНЕСКО, ICOMOS, Рада Європи та інші. Також успішно функціонують такі інформаційні системи, як: HEREIN (European Cultural Heritage Information Network) – інформаційна система, створена Радою Європи для взаємодії, обміну інформацією та здійснення аналізу змін у законодавстві та особливостей реалізації державної політики та стратегії у сфері культурної спадщини; The Compendium of Cultural Policies and Trends – це веб-система, у якій розміщена інформація (профіль країни) та ведеться моніторинг (незалежними експертами з культурної політики за погодженням з відповідними міністерствами) національної політики в галузі культури 43 країн.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на інтерес науковців до обраної проблематики, недостатньо вивченими залишаються питання дослідження успішного зарубіжного досвіду розподілу повноважень між органами державної влади та недержавними організаціями, стимулювання участі приватного капіталу та залучення нових джерел фінансування збереження культурної спадщини.

Виклад основного матеріалу. У світовій практиці розрізняють різні форми володіння та управління об'єктами культурної спадщини: державну, приватну та довірчу. Державна форма управління охороною культурної спадщини переважає у таких країнах, як: Італія, Франція, Іспанія. Приватна форма, поширена у країнах, де в руках окремих власників зосереджені великі земельні володіння, на території яких розташовані окремі об'єкти спадщини. Держава передає об'єкти культурної спадщини в оренду приватним особам, неприбутковим організаціям, але при цьому контролює процес збереження і зобов'язує власника відповідати за стан об'єкта. Довірче управління культурною спадщиною – діяльність спеціально створених неурядових організацій, що виконують функції управління щодо збереження та ефективного використання об'єктів національної спадщини, за якої отриманий прибуток витрачається для збереження та підтримки пам'яток природи, історії та культури, що перебувають у віданні цих організацій. Довірча система управління у формі трастів успішно функціонує у сфері охорони культурної спадщини у Великобританії, США, Австралії (Національний траст США, Великобританії) [1].

У різних країнах система органів публічної влади, відповідальних за формування та реалізацію державної політики у сферах культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, розподіл їх повноважень, закономірності фінансування, залежать від низки чинників: виконуваної функції; пріоритетів культурної політики (національної/державної політики); системи державного управління. За функціями Міністерства, що опікуються питаннями культури, поділяються: Міністерство культури (Франція), Міністерство освіти і культури

(Фінляндія), Міністерство людських ресурсів (Угорщина), Міністерство спадщини та культурної діяльності (Італія), Міністерство освіти, культури і науки (Нідерланди), Міністерство культури і національної спадщини (Польща), Міністерство культури і спорту (Іспанія).

Пріоритети державної політики у сфері культури визначаються державними програмами, стратегіями. Згідно із нормативно-правовими актами, пріоритетними напрямками культурної політики в різних країнах визначено такі, як:

- культурна спадщина (Бельгія, Чехія, Франція, Польща, Португалія, Велика Британія);
- якість і доступ до мистецтва (Австрія, Бельгія, Велика Британія);
- креативні індустрії (Австрія, Бельгія, Франція, Італія, Польща, Португалія, Велика Британія);
- освіта (Франція, Італія, Латвія, Словенія, Велика Британія);
- залучення неприбуткових організацій або бізнесу (Болгарія, Німеччина, Ірландія, Словаччина, Словенія, Іспанія);
- плюралізм (Австрія, Данія, Франція, Німеччина).

Розрізняють централізовані (Франція, Данія, Італія) та федералізовані або децентралізовані (Німеччина, Австрія, Угорщина, Іспанія) системи державного управління у сфері культури [2]. Хоча цей поділ є достатньо умовним, адже система управління культурною, культурною спадщиною у різних країнах мають свої особливості.

У країнах, які мають федеративний устрій, суб'єкти федерації мають більше повноважень, а центральна урядова інституція (міністерство) може бути відсутньою. Так, у Австрії (федеративна форма устрою) функції щодо формування та реалізації державної політики у сферах культури, охорони культурної спадщини належать до компетенції Міністерства освіти, мистецтва та культури (Ministry for Education, Arts and Culture), тоді як у Бельгії (федеративна форма устрою) відповідний центральний орган виконавчої влади відсутній, але є міністерства на рівні трьох мовних спільнот/громад (Фламандська, Французька, Німецькомовна громади) [3]. Мовні спільноти наділені винятково компетенцією в питаннях формування та реалізації політики у сфері культури. Повноваження у сфері культурної спадщини розподілені між мовними спільнотами та регіонами (Фламандський, Валлонський, Брюссельський столичний регіон). Управління нерухомою культурною спадщиною (монументи, пам'ятки, об'єкти архітектурної та археологічної спадщини тощо) належить до компетенції регіонів, а рухомою матеріальною та нематеріальною (музеї, архіви тощо) – мовних спільнот. Німецькомовна спільнота та Брюссельський столичний регіон поєднують ці повноваження [4].

В Італії центральним органом з охорони культурної спадщини є Міністерство спадщини та культурної діяльності (Ministry for Heritage and Cultural Activities). У Сполученому Королівстві Великої Британії і Північної Ірландії

реалізацію функцій у сферах культури та мистецтв, культурної спадщини, медіа, спорту, туризму, креативних індустрій покладено на Департамент із цифрових питань, культури, медіа та спорту (Department for Digital, Culture, Media & Sport). Він забезпечує державне фінансування культурної спадщини та відповідальний за ідентифікацію, збереження історичного середовища, складання реєстрів пам'яток, що охороняються. Адміністративно-політичні частини Великої Британії (Англія, Уельс, Шотландія, Північна Ірландія) відповідальні за власне історичне середовище [5].

Отже, система державного управління у сфері культурної спадщини у різних країнах сформувалася під впливом різних чинників, що відобразилося і на підходах до її фінансування. З метою забезпечення належного фінансування сектору культури та культурної спадщини, держави намагаються залучати приватний та громадський сектори, запроваджуючи для них відповідні фінансові стимули.

Дослідники Д. Ільчук та В. Місенг виокремлюють сім основних закономірностей фінансування сфери культури в країнах Європи: 1) державне фінансування сфери культури переважає над приватним; 2) зростає роль місцевого самоврядування та недержавних неприбуткових організацій; 3) великого значення набуває діяльність фірм-посередників у сфері фінансування культури; 4) держава запроваджує механізми стимулювання участі приватного капіталу у фінансуванні культури; 5) здійснюється пошук нових джерел фінансування сфери культури; 6) держава підтримує не лише установи, які реалізують проекти та заходи у сфері культури, а й індивідуальну творчу діяльність; 7) культурна політика охоплює, поряд із традиційними установами культури, і комерційно орієнтовані галузі [6]. Фінансування сфери культури може здійснюватися у формі прямого фінансування, за допомогою цільових трансфертів регіональним бюджетам, через незалежні посередницькі структури, з бюджетів різних рівнів, створення робочих місць, формування нормативної бази тощо.

Бюджетне фінансування сфери культури – одна з головних форм підтримки галузі. На формування системи державного фінансування культури впливають національні, культурні особливості країни, а також розвиток доброчинності, спонсорства, меценатства та державно-приватного партнерства. Пряме фінансування організацій культури відбувається у формі повного фінансування поточних витрат і капіталовкладень, спеціальних цільових трансфертів, а також у формі грантів. У багатьох країнах поширене державне фінансування з позабюджетних фондів, джерелом коштів для яких є надходження від національних лотерей, лото, спортивних тоталізаторів [6].

Окрім державного фінансування, грантова допомога надається державними та приватними організаціями. Зокрема, у Великобританії серед таких організацій виокремлюють: Фонд лотереї спадщини (the Heritage Lottery Fund) – позавідомчий державний орган, що здійснює розподіл грошових

надходжень Національної лотереї (National Lottery), призначених для підтримки спадщини у країні, Національний траст (The National Trust), Фонд архітектурної спадщини (The Architectural Heritage Fund) та Історична Англія (Historic England).

У 2015 р. Уряд Великобританії впровадив 8-річну інноваційну фінансову модель (New Model Contractual Framework) діяльності Англійської спадщини (English Heritage) – комісії з історичних будівель і споруд Англії [7]. Відповідно до закону про національну спадщину 1983 р., основними завданнями комісії є: забезпечення збереження старовинних споруд та історичних будівель Англії; сприяння збереженню та покращенню вигляду охоронної зони, задоволення потреб та підвищення громадської обізнаності щодо старовинних споруд та історичних будівель, розміщених в Англії. [8]. Згідно із програмою, що триватиме до 2022 – 2023 рр., організація була розподілена на дві структури: Історична Англія (Historic England) та Траст спадщини Англії (The English Heritage Trust).

Історична Англія – консультативний позавідомчий державний орган, що фінансується Департаментом із цифрових питань, культури, медіа та спорту. Діяльність установи спрямована на досягнення таких цілей: відстоювання важливості спадщини, її захист через систему реєстрації об'єктів спадщини (управління Реєстром національної спадщини – the National Heritage List for England) та планування території (надання рекомендацій щодо заяв про видачу дозволу на виконання будівельних робіт та дозволу на проведення будівельних робіт на об'єктах спадщини); здійснення фінансових ініціатив (фінансування та надання грантів) для захисту об'єктів спадщини, що перебуває в зоні ризику; посилення національного потенціалу та стійкості спадщини [9].

Траст спадщини Англії – незалежна благодійна організація, яка, згідно із новою моделлю фінансування, здійснює управління Фондом національної спадщини (більше 400 унікальних об'єктів та споруд Англії) відповідно до розробленої стратегії упродовж 8-ми років. Організація отримала урядовий грант на реалізацію визначених цілей, у розмірі 80 млн фунтів (52 млн – збереження об'єктів фонду, 28 – комерційне інвестування) разом із зменшенням розміру щорічних виплат, що надаватимуться організації для досягнення фінансової самостійності до 2022 – 2023 рр. [10].

Національний траст Великобританії (The National Trust For Places Of Historic Interest Or Natural Beauty) – благодійна організація, заснована у 1895 р., діяльність якої поширюється на Англію, Уельс та Північну Ірландію. Організація здійснює заходи із збереження та охорони майже 500 історичних будівель, 1027 об'єктів у колекціях (книг, фотографій, меблів, скла, кераміки, скульптури, картин тощо), 1255 км узбережжя та 248 тис. га земель, що мають особливу природну красу. У 2017 – 2018 рр. витрати на збереження об'єктів становили 138 млн фунтів. Національний траст реалізовує політику придбання цінностей у відповідності до визначених принципів, підтримує їх у належному стані та відкриває для відвідування. Джерелами формування коштів трасту є: гранти та

добровільні внески (фізичних і юридичних осіб, агентств тощо), успадкування, дохід від благодійної та комерційної діяльності (дочірні підприємства), інвестицій тощо. Національний траст залучає волонтерів до своєї діяльності (у 2017 – 2018 рр. майже 61 тис. волонтерів). Об'єкти спадщини, які є невідчужуваною власністю національного трасту, не можуть бути продані без його дозволу та погодження Парламентом [11].

Поряд із організаціями, діяльність яких поширюється на всю країну, існують фонди, діяльність яких поширюється на окрему місцевість чи об'єкт культурної спадщини. Зокрема, фундація історичної Саванни (м. Саванна, штат Джорджія, США) – некомерційна приватна організація, мета діяльності якої полягає у збереженні та охороні нерухокої культурної спадщини Савани шляхом використання таких інструментів, як: публічний захист, освіта, реклама та залучення громадськості. Організація звільнена від сплати податків, а для своєї діяльності використовує благодійні внески постійних членів або приватних осіб, гранти, залучення спонсорів для окремих програм і заходів [12].

Дієвим механізмом стимулювання участі приватного капіталу для захисту культурної спадщини є система оподаткування, зокрема такі податкові стимули, як: податкові відрахування, податкові пільги, знижені ставки, звільнення від податків тощо. У Франції для компаній встановлена податкова знижка з податку на прибуток у розмірі 60 % від суми пожертви, але не більше 0,5% від доходу компанії. Для фізичних осіб податкова знижка з податку на доходи фізичних осіб становить 66% від пожертви, але не більше 20 % від персонального доходу такої особи. В Італії закон передбачає можливість відшкодування 19 % від загальної суми витрат, понесених приватним власником, в обмін на зобов'язання обслуговування, захисту або реставрації культурних цінностей. Для бізнесу закон забезпечує можливість безлімітного відшкодування, залежно від прибутку, витрат на обслуговування, реставрацію та охорону. Податковий режим (Art bonus) – закон 2014 р. – надає податковий кредит у розмірі 65 % від суми, наданої приватним особам, які здійснюють дотації на підтримку державної культурної спадщини Італії [13].

Одним із прикладів збереження об'єктів культурної спадщини є приватизація. Кожна країна має різні нормативно-правові акти, що регулюють сферу приватизації об'єктів культурної спадщини. В Італії стосовно об'єктів власності, які включені до списку історико-художніх активів, закон № 85/2010 визначає особливий процес передачі об'єктів культурної спадщини на основі спеціальних договорів оцінки, схвалений Міністерством спадщини та культурної діяльності [14].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, важливим для України є позитивний зарубіжний досвід розподілу повноважень у сфері охорони культурної спадщини між органами державної влади та недержавними організаціями, залучення до формування та реалізації заходів, прийняття управлінських рішень об'єднаних власників об'єктів спадщини, волонтерські організації, створення сприятливих умов для інвестування у збереження об'єктів культурної спадщини. Цей досвід пов'язаний з функціонуванням спеціалізованих

фондів, трастів, впровадження податкових стимулів. Головною метою трастів є збереження об'єктів національної спадщини та їх використання в інтересах громадян, проведення просвітницьких заходів із метою поглиблення поінформованості громадськості про цінність спадщини. Прибуток, отриманий організаціями, витрачається для збереження пам'яток природи, історії та культури, підвищення громадської обізнаності тощо. Поряд із організаціями, діяльність яких поширюється на всю країну, існують фонди, які функціонують у певній місцевості чи опікуються окремим об'єктом спадщини.

Вивчення світового досвіду дає підстави стверджувати, що ефективна модель здійснення управління культурною спадщиною базується на залученні альтернативних джерел фінансового забезпечення і не може розраховувати лише на державне фінансування. Вирішення проблеми недостатнього фінансування збереження та охорони об'єктів культурної спадщини потрібно здійснювати на комплексній основі шляхом об'єднання ресурсів держави, регіонів, місцевих органів влади, приватного сектору, громадських організацій та окремих фізичних осіб. Одне із головних завдань політики у сфері охорони культурної спадщини – створення сприятливих умов для залучення приватних інвестицій у відновлення культурних об'єктів.

Список використаної літератури

1. Холодок В. Довірче управління об'єктами історико-культурної та природної спадщини: зарубіжний досвід // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2012. Вип. 1. С. 282—288.
2. Проект довгострокової стратегії розвитку української культури враховує європейські практики культурної політики. URL : http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244926759&cat_id=244913751 (дата звернення: 10.01.2019).
3. Public Bodies Responsible for National Cultural Policies/Development. URL : https://www.culturalpolicies.net/web/files/138/en/2016_COM_05_Policy_System.pdf (date of using: 10.01.2019).
4. Belgium – Wallonia. Cultural heritage policy. URL : <http://www.herein-system.eu/belgium-wallonia> (date of using: 10.01.2019).
5. Public Bodies Responsible for National Cultural Policies / Development...
6. Черба В. М. Використання європейських підходів до реалізації економічних механізмів державного управління сферою культури. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2013/36.pdf (дата звернення: 10.01.2019).
7. Historic England. Annual Report & Accounts 2017/18. URL : <https://historicengland.org.uk/images-books/publications/he-ann-rep-accounts-17-18/he-ann-rep-accounts-2017-18> (date of using: 10.01.2019).
8. National Heritage Act 1983. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1983/47/crossheading/historic-buildings-and-monuments-commission-for-england> (date of using: 10.01.2019).
9. Historic England. Annual Report & Accounts 2017/18...
10. English Heritage. Annual Report 2017/18. URL : https://www.english-heritage.org.uk/siteassets/home/about-us/annual-reports/eh-annual-report-2018_-web.pdf (date of using: 10.01.2019).

11. National Trust. Annual Report 2017/18. URL : http://apps.charitycommission.gov.uk/Accounts/Ends46/0000205846_AC_20180228_E_C.PDF (date of using: 10.01.2019).

12. Постригань У. Охорона культурної спадщини міста в американському аспекті: історія фундації історичної Саванни та міста Саванни (штат Джорджія США). URL : <http://nte.etnolog.org.ua/zmist/2016/N4/86.pdf> (дата звернення: 10.01.2019).

13. Звіт експертів ради Європи “Огляд культурної політики України”. URL : http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=245330777&cat_id=245328989 (дата звернення: 10.01.2019).

14. Там само.

Статтю подано: 19.02.2019

Статтю схвалено: 26.03.2019

Ovsianyk Anna Mykolaivna

*PhD student of the Department of Management,
Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for
Public Administration under the President of Ukraine*

ORCID: 0000-0002-0576-8559

e-mail: anna_ovsianik@i.ua

STATE CULTURAL HERITAGE POLICY: INTERNATIONAL PRACTICE

Problem setting. Conservation of the cultural heritage is one of the priority tasks of state and local authorities. We can observe ineffectiveness of the legal regulations, certain lack of funding for sites maintenance in the sphere of cultural heritage. Successful heritage management system depends on the political, social, institutional and economic context. This paper aims at exploring the successful international practices in the field of cultural heritage policy, which can improve efficiency of the cultural heritage management system in Ukraine, implement innovative mechanisms in cultural resources management and use additional funding sources for programs and projects from special funds and involvement of public-private partnership tools. Another important question is relationship between state and local authorities in foreign countries, distribution of their functions, responsibilities and funding.

Recent research and publications analysis. Certain aspects of state policy implementation in the field of cultural heritage protection were researched by Ukrainian scientists, such as: L. Prokopenko, K. Hevel, T. Katarhina, V. Kholodok and others. Cultural heritage policy integrated studies and monitoring are carried out by international organizations, such as: UNESCO, ICOMOS, the Council of Europe. Information systems HEREIN (European Cultural Heritage Information Network) and The Compendium of Cultural Policies and Trend are also functioning successfully.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. The successful international practices of the power distribution between state authorities and non-governmental organizations and attraction of new sources of funding for the preservation of cultural heritage are important issues for further detailed analysis.

Paper main body. In the world practice there are different forms of cultural heritage management: state, private and trust. The system of public institutions is in charge of the

state policy formation and implementation in the spheres of culture and arts, cultural heritage protection, distribution of their remit. Their responsibilities and financing depend on functions, cultural policy priorities (national / state policy) and public administration system. Normally, the constituent regions of federal states have more powers in heritage management than central executive body. Moreover, there are countries without central Ministry with cultural competence and different regional Ministries (Regions and Community in Belgium) that are supposed to manage heritage.

System of public administration affects approaches to financing in the sphere of cultural heritage in different countries. Cultural funding can be provided through direct funding, targeted transfers to regional budgets, from budgets of different levels, job creation, legal base formation, etc. Budget financing is one of the main forms of support of the heritage protection system. Public funding is inadequate, in particular in countries with rich cultural heritage or in those in transition. Financial incentives should be shifted to the private and public sectors or individuals.

Grant aid is available not only from state level, but also from public and private organizations. The Heritage Lottery Fund, The National Trust, the Architectural Heritage Fund and Historic England are examples of funding organisations in England. There are organizations which range in sizes and functions and operate at national or local levels. The Historic Savannah Foundation is a local, private, nonprofit, preservation organization set up to preserve buildings, squares in the city of Savannah (state of Georgia, USA).

Tax incentives is a good mechanisms in which governments can encourage private and public sectors to invest in heritage protection. These may take the form of tax relief to private individuals or businesses, income tax credits for conservation work, tax deductions etc. This paper aims to research the examples of good practice that provides in different countries.

Conclusions of the research and prospects for further studies. Consequently, good foreign practices in the sphere of cultural heritage protection are important for Ukraine. Those practices allow state authorities and non-governmental organizations better distribute their functions, involve more parties in order to protect the nation's heritage and engage them into law and policy-making process that affects heritage sites (associations of owners of heritage objects, volunteer organizations, trusts, funds, etc.) and creates favorable conditions for the investment in the cultural heritage preservation initiatives (tax incentives).

Key words: cultural heritage; the National Trust; Fund; tax incentives.

References

1. Kholodok, V. (2012). Dovorche upravlinnia ob'iektamy istoriko-kulturnoi ta pryrodnoi spadshchyny: zarubizhnyi dosvid. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, Issue 1, pp. 282-288. URL : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-1-35.pdf> [in Ukrainian].

2. Proekt dovhostrokovoi stratehii rozvytku ukrainskoi kultury vrakhovuie yevropeiski praktyky kulturnoi polityky. URL : http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244926759&cat_id=244913751 [in Ukrainian].

3. Public Bodies Responsible for National Cultural Policies/Development. URL : https://www.culturalpolicies.net/web/files/138/en/2016_COM_05_Policy_System.pdf.

4. Belgium – Wallonia. Cultural heritage policy. URL : <http://www.herein-system.eu/belgium-wallonia>.

5. Public Bodies Responsible for National Cultural Policies / Development...
6. Cherba, V. M. *Vykorystannia yevropeiskykh pidkhodiv do realizatsii ekonomichnykh mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia sferoiu kultury*. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2013/36.pdf [in Ukrainian].
7. Historic England. Annual Report & Accounts 2017/18. URL : <https://historicengland.org.uk/images-books/publications/he-ann-rep-accounts-17-18/he-ann-rep-accounts-2017-18/>.
8. National Heritage Act 1983. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1983/47/crossheading/historic-buildings-and-monuments-commission-for-england>.
9. Historic England. Annual Report & Accounts 2017/18...
10. English Heritage. Annual Report 2017/18. URL : https://www.english-heritage.org.uk/siteassets/home/about-us/annual-reports/eh-annual-report-2018_-web.pdf.
11. National Trust. Annual Report 2017/18. URL : http://apps.charitycommission.gov.uk/Accounts/Ends46/0000205846_AC_20180228_E_C.PDF.
12. Postryhan, U. Okhorona kulturnoi spadshchyny mista v amerykanskomu aspekti: istoriia fundatsii istorychnoi Savanny ta mista Savanny (shtat Dzhordzhiiia SShA). URL : <http://nte.etnolog.org.ua/zmist/2016/N4/86.pdf> [in Ukrainian].
13. Zvit ekspertiv rady Yevropy "Ohliad kulturnoi polityky Ukrainy". URL : http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?ar_t_id=245330777&cat_id=245328989 [in Ukrainian].
14. Ibid.

Paper submitted: 19.02.2019

Paper accepted: 26.03.2019

Цитування: Овсяник А. М. Державна політика у сфері охорони культурної спадщини: міжнародний досвід // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 1(58) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛПІДУ НАДУ, 2019. С. 52—61. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168701>).

Citation: Ovsianyk, A. M. (2019). Derzhavna polityka u sferi okhorony kulturnoi spadshchyny: mizhnarodnyi dosvid. *Efficiency of Public Administration*, Issue 1(58), pp. 52-61. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168701>).